

Lokalnie i sezonowo – dla ludzi i planety

Autorzy lekcji: dr hab. Krystyna Rejman, prof. SGGW, dr inż. Ewa Halicka,
dr inż. Joanna Kaczorowska

Lekcja dla uczniów klas IV–VI szkół podstawowych

Materiały edukacyjne realizowane w ramach zadania pn. „Przeprowadzenie badań naukowych z zakresu żywienia dzieci i młodzieży oraz opracowanie i wdrożenie programu edukacji żywieniowej uczniów klas I–VI szkół podstawowych. Junior–Edu–Żywnie (JEZ)”.
Zadanie finansowane ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki na podstawie Umowy nr MEiN/2022/DPI/96 z dnia 07.03.2022 r.

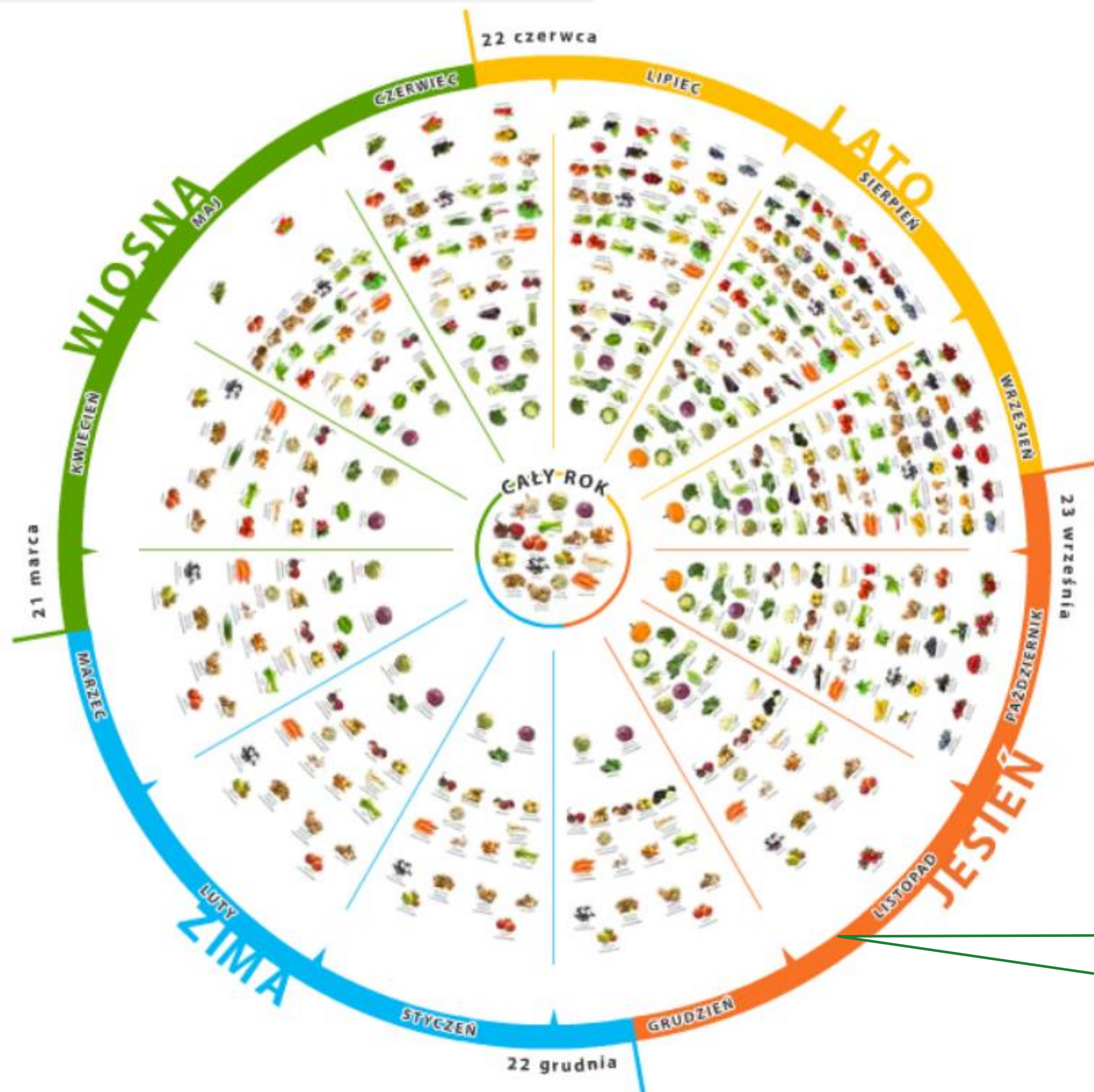
Czy warzywa i owoce można uprawiać w naszym kraju przez cały rok?

January | February | March | April | May | June | July | August | September | October | November | December

Kalendarz sezonowych warzyw i owoców

- W Polsce są **4 pory roku – 4 sezony**
- **Klimat i sezony** wpływają na możliwości produkcji i jedzenia świeżych warzyw i owoców
- **Dostępność zależy od sezonu zbiorów**
- **Sezonowość** oznacza możliwość jedzenia produktów w tym czasie, w którym naturalnie dojrzewają w naszym otoczeniu
- Wiele warzyw i owoców trzeba **przetworzyć lub przechować** w odpowiednich warunkach na czas późnej jesieni, zimy i wiosny

?

**12 miesięcy
na talerzu**

Listopadowe warzywa i owoce

LISTOPAD

LIŚCIOWE

cykoria, natka pietruszki, roszponka, endywia, szpinak

KAPUSTNE

kapusta włoska, kapusta biała / czerwona, kalarepa, brukselka, jarmuż, kalafior

KORZENIOWE I CEBULOWE

seler, pietruszka, brukiew, rzodkiew biała, por, marchew, czosnek, burak ćwikłowy, cebula, dynia

OWOCE

jabłka, gruszki, żurawina

BULWIASTE

topinambur, ziemniaki

[<https://salaterka.pl/warzywa-owoce-sezonowe-listopadzie/>]

Wiele warzyw i owoców rośnie w Polsce – różnorodność gatunków, kolorów i kształtów

Które warzywa i owoce przyjeżdżają do nas z daleka – z innych krajów, a nawet kontynentów?

Transport żywności z daleka przyczynia się do ocieplania klimatu

Skąd przyjechał Twój dzisiejszy obiad?

- Samochody, pociągi, samoloty i statki przewożące żywność zużywają paliwa lub energię, co powoduje wydzielanie do atmosfery **dwutlenku węgla (CO₂)**
- Ten gaz zatrzymuje ciepło w atmosferze, dlatego jest to **gaz cieplarniany**, powodujący ocieplenie klimatu
- Aż **jedna piąta emisji dwutlenku węgla** związanych z produkcją i gospodarowaniem żywnością wydzielana jest podczas **transportu!**

Źródło: <https://www.tes.com/teaching-resource/food-miles-task-12167042/>

Lokalna żywność produkowana jest blisko Ciebie

- **Lokalna – z Twojej okolicy, charakterystyczna dla Twojej wsi, miasta, regionu, województwa, kraju.**
- W Unii Europejskiej przyjęto, że lokalna żywność jest produkowana, przetwarzana i sprzedawana w **określonym obszarze geograficznym w odległości od 20 do 100 km.**
- Zasada **wybierania lokalnych produktów** wpływa na to, że podczas zakupów do koszyka **trafia sezonowa żywność** – świeża lub przetworzona.

Wybieraj lokalną żywność – u rolnika, na targowisku, w osiedlowym sklepie

Kupuj zdrowo, świeżo, smacznie, bezpośrednio od producenta/wytwórcy

TAK

Źródło <http://cdr112.e-kei.pl/cdr/images/2021/03/Raport-KLD.pdf>

Specjalne znaki na opakowaniach produktów pomagają wybrać lokalną żywność

**Znak polski –
Poznaj Dobrą
Żywność**

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/zasady-stosowania-znaku-jakosci-pd>

**Certyfikat polski –
Jakość
Tradycja**

<https://www.produktyregionalne.pl/jakosc.html>

**Euroliść – certyfikat
rolnictwa
ekologicznego w UE**

https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-logo_pl

#KupujŚwiadomie

WSPIERAJ NASZE ROLNICTWO
I KRAJOWĄ GOSPODARKĘ

Znak **PRODUKT POLSKI** widoczny na opakowaniu produktu to gwarancja, że produkt został wytworzony w Polsce na bazie krajowych surowców.

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/produkt-polski1>

Certyfikaty Komisji Europejskiej – „trzy znaki smaku”

[https://agriculture.ec.europa.eu/farming/geographical-indications-and-quality-schemes-explained_pl](https://agriculture.ec.europa.eu/farming/geographical-indications-and-quality-schemes/geographical-indications-and-quality-schemes-explained_pl)

Kod kreskowy produktów wyprodukowanych w Polsce zaczyna się od 590

Jedz zgodnie z kodem LiSa

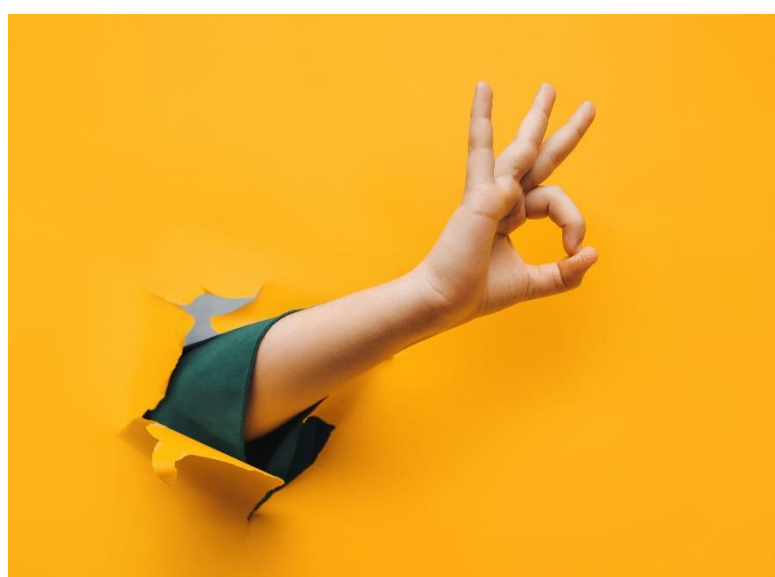

Lokalnie i Sezonowo
korzystnie dla

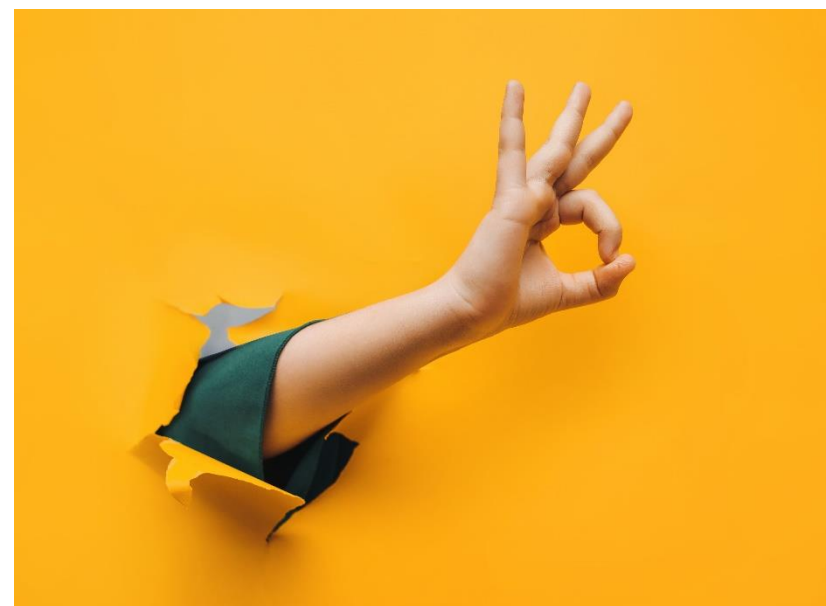
ciebie

lokalnej gospodarki

planety

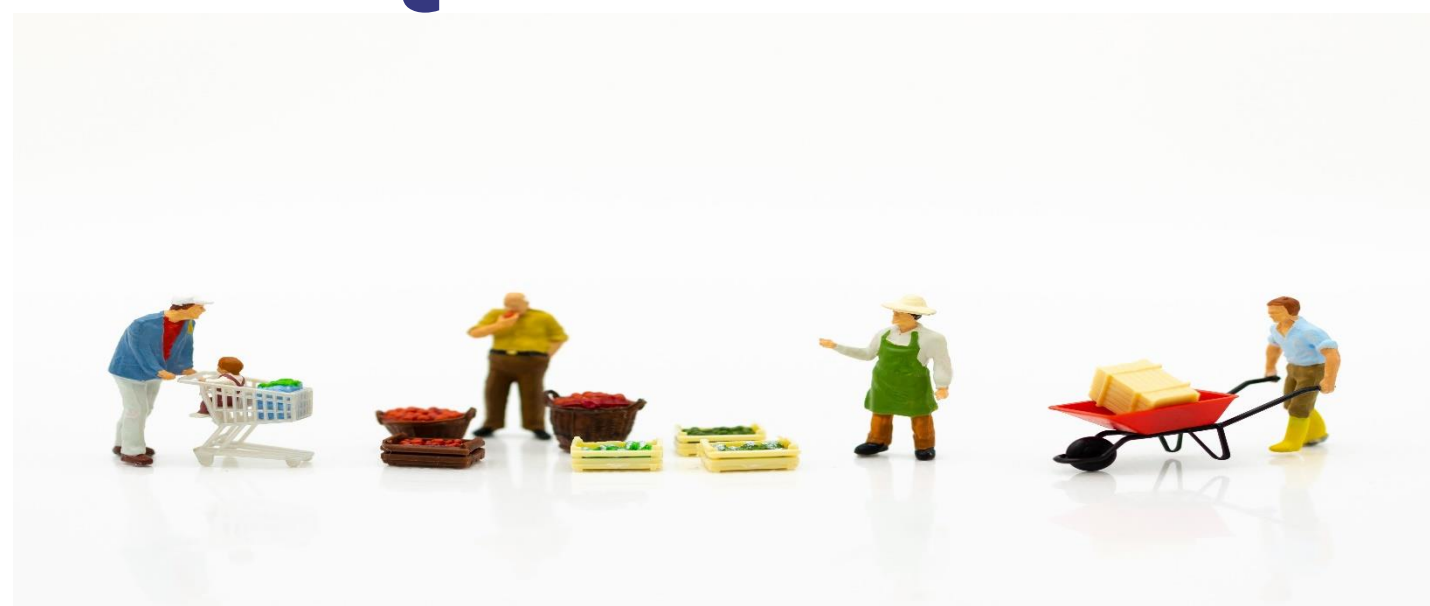

Dlaczego warto kupować żywność lokalną i sezonową?

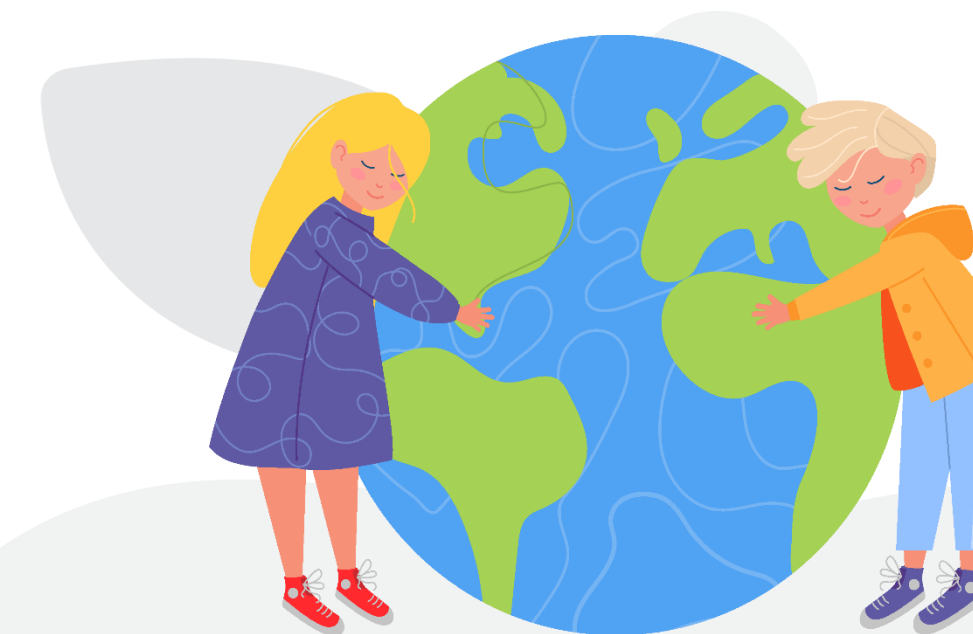
KORZYŚCI DLA CIEBIE

- jest świeża i smaczna,
- nie traci witamin i minerałów,
- nie jest pryskana środkami chemicznymi na czas transportu – jest bezpieczniejsza dla zdrowia
- w sezonie jest tańsza
- okazujesz swój patriotyzm

KORZYŚCI DLA GOSPODARKI

- lokalni rolnicy i producenci mogą sprzedać swoje wyroby – dzięki temu dalej mogą pracować i zarabiać na swoje potrzeby
- dając pracę lokalnym rolnikom i producentom wspierasz krajową gospodarkę – to jest Twoja postawa patriotyczna

KORZYŚCI DLA PLANETY

- mniej przewozów żywności – mniejsze zużycie paliw i mniejsza emisja gazów cieplarnianych
- mniej chemicznych środków
- mniej hałasu
- mniej marnotrawstwa żywności
- mniej opakowań
- mniejsze zużycie wody i energii

Dziękujemy za uwagę

Zapraszamy do zapoznania się z materiałami uzupełniającymi

Autorzy lekcji: dr hab. Krystyna Rejman, prof. SGGW, dr inż. Ewa Halicka,
dr inż. Joanna Kaczorowska

Lekcja dla uczniów klas IV–VI szkół podstawowych

Materiały edukacyjne realizowane w ramach zadania pn. „Przeprowadzenie badań naukowych z zakresu żywienia dzieci i młodzieży oraz opracowanie i wdrożenie programu edukacji żywieniowej uczniów klas I–VI szkół podstawowych. Junior–Edu–Żywnienie (JEZ)”.
Zadanie finansowane ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki na podstawie Umowy nr MEiN/2022/DPI/96 z dnia 07.03.2022 r.